

Ankaralı • Zeynep Cemali

Çocuk Kitaplar • Roman • 200 sayfa • Önerilen sınıflar: 5, 6, 7, 8

İLETİŞİM • DOĞA ve EVREN • DUYGULAR • ZAMAN ve MEKÂN

aile • töre • önyargı • ayrımcılık • eğitim hakkı • yetimhane • çevre bilinci • geçmiş • anne • bahçecilik • çevre • sosyal sorumluluk

Çocuk edebiyatımızda derin izler bırakan **Zeynep Cemali**, aramızdan ayrılmadan tamamladığı bu son romanında, sıradan insanların sıradışı öykülerini anlatıyor. Çocukluk ve gençlik arasındaki gelgitlerle kurguladığı kitabında, her yaşta okuru meyve ağaçları, çiçek seraları ve doğa sevgisiyle sarmalanan aile ilişkilerine götürüyor. Toplumun kanayan yaralarına, gerçekçi ama karamsarlıktan uzak, duyarlı anlatımıyla değinen usta yazar; ayrımcılık, gelenekler, töre, eğitim hakkı, kadının toplumdaki yeri gibi güncel birçok temaya dokunuyor. 2011’de 1. Türkan Saylan Sanat ve Bilim Ödülleri Sanat Ödülü’ne değer görülen roman, Bulgarca’ya çevrildi.

Çevreci, idealist bir ana babanın kızı olan Doğa, işlettikleri botanik bahçesinde karşılaştığı yaşlı bir kadın sayesinde ailesinin sırlarla dolu geçmişini merak etmeye başlar. Doğa, zamanla zincirin halkalarını birleştirdikçe, büyük büyükbabasıyla 1940’larda başlayan hikâye de boyutlanır: Doğa her geçen gün, babası ve amcası arasındaki soğukluğun nedenlerini daha iyi anlarken, gizemli Ankaralı hakkındaki gerçekler de aydınlanır...

TARTIŞMA KONULARI...

1. Okur romana başlarken, bahçeciliğin ve botanik bahçesi işletmenin hangi zorluklarının farkına varıyor?
2. Üsküplü Koca Galip ile Eskici Dede Dursun Bey’in dostlukları nasıl başlıyor? Üsküplü Koca Galip’le oğlu Ahmet’in kişiliklerini karşılaştırın. Baba-oğul arasındaki farklılıklar neler?
3. Büyükbaba Ahmet’in aile ağacını çıkarın. Bu ağaçta Dursun Usta’nın nasıl bir yeri var? Aile olmak için tek kıstas kan bağı mıdır? Örneklerle açıklayın.
4. Doğa’nın babası Cavit’in, Vahit Amcası’nın ve Eskici Dede’nin iş ve yaşam anlayışları için neler söylenebilir? Doğa’nın babası ve amcasının karakterleri birbirinden hangi yönlerden farklı?
5. İlk sefer Galip Pehlivan’la İstanbul’a gelmeyen, ikinci sefer Dursun Usta’nın mektubundan sonra İstanbul’a geldiği halde çocuklarına görünmeden dönen ve sonuçta hayatını çocuklarından uzak geçiren Fatma Gürgen sizce nasıl bir anne?
6. Cavit ve Vahit’e olduğu gibi, öldü bildiği anne ya da babasının hayatta olduğunu öğrenmek bir insanın psikolojisini nasıl etkiler? Cavit ve Vahit, annelerinin ortaya çıkmasına ne tepki verdi?
7. Aysel, hangi belirtilere dayanarak Vahit’in ve Cavit’in çapkınlık yaptığını düşünüyor? Bu önyargılara Hasibe nasıl bakıyor?
8. Doğa’nın, Ankaralı’yı zorlama niyetiyle başlayan görüşme nasıl sonuçlanıyor? Ankaralı’nın bu görüşmeye verdiği değer hangi ayrıntılardan anlaşılıyor?
9. Töreler, kız çocuklarının hayatını nasıl biçimlendiriyor? Her çocuğun eğitim hakkı olmasına rağmen bir babanın kızına bu hakkı tanımaması nasıl açıklanır? Başka hangi töreler benzer biçimde çocukların yaşamını olumsuz etkiliyor?
10. Doğa’nın Ankaralı ile bahçelerindeki gezintisini gizlemesi örneğinde olduğu gibi, aile ya da ekip içinde gizlerin bulunması ilişkilerde hangi duyguları tetikler? Yakın arkadaşınızdan ya da ailenizden bir şeyi gizlemek zorunda kaldığınız oldu mu? Neler yaşadınız?
11. Fatma Gürgen’e, Cahit daha ılımlı davranırken Vahit neden adının anılmasını bile reddediyor? Tek neden Hasibe Hanım’ı üzmemek mi? Cahit ya da Vahit’in yerinde olsanız, yıllar sonra yaşadığını öğrendiğiniz anne ya da babanıza sizin tepkiniz ne olurdu?

12. Romanda en etkileyici bulduğunuz karakter kim? Nesinden etkilendiniz; örnekler vererek açıklayın.
 13. Sizce bu hikâyeyi sıcak ve samimi kılan unsurlar neler?
-

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Araştırma:** Ziraat ve çevre mühendisliği mesleklerini araştırın. Ne iş yaparlar; aralarındaki farklılıklar ne? Ziraatçı ve çevre mühendisi nerelerde çalışır? Bu iki meslek dalıyla ilgili bilgi edinin. Bu mesleklerin ülkemizdeki yeri ve değerini irdeleyin.
- **Röportaj:** İsteyen öğrenciler, aile büyükleriyle söyleşi yapsın. Aile tarihlerine ilişkin sormak istedikleri soruları önceden hazırlasınlar. Olanağı olanlar röportajı video kayıt yapabilir. Röportaj yapan öğrencilerden isteyenler, sorularını ve aldıkları cevapları ya da videolarını sınıfla paylaşabilir. Hem deneyimlerini hem de varsa yeni öğrendikleri bilgilerden nasıl etkilendiklerini aktarabilirler.
- **Uygulama:** Önce önyargı kavramını sınıfta irdeleyin. Bilgiyi günlük hayata uygulamak üzere her öğrenci çevresinden bir örnek üretsin. Örnekleri paylaşarak önyargılarla ilgili farkındalık yaratın.
- **Sunum:** Öğrenciler 5 büyük gruba ayrılınsın. Her grup kendi içlerinde çalışarak eğitim, iş yaşamı, siyaset, spor, meslekler olmak üzere 5 farklı alanda “ayrımcılık”ın örneklerini irdelesin. Her grup elde ettiği sonuçları kapsamlı bir sunum halinde sınıfla paylaşsın.
- **Mektup:** Arada yaşananlar kitapta yer almasa da, Doğa 15 yaşına geldiğinde iki babaannesinin arkadaş olduğunu öğreniyoruz. Herkes, Doğa’nın 8’den 15 yaşına kadar geçen yıllarda Pehlivanlıoğlu Ailesi’nde neler yaşanmış olabileceğini hayal etsin. Sonra Ankaralı’nın ağzından Doğa’ya bu süreçte neler olduğunu anlatan birer mektup yazmayı deneyin. Bakalım hayal gücünüz nasıl işleyecek?
- **Canlandırma:** Galip Pehlivan’ın Elmalı’da Fatma’nın babasıyla yaptığı konuşmayı, Fatma’nın Asya’nın babası Haydar Ağa’yla önce köyünde sonra da Ankara’da yurttaki konuşmasını gönüllü öğrencilerle canlandırın. Canlandırma sonrasında oyuncuların ne hissettiklerini sorun ve duygularını irdeleyin. Farklı sözcükler, farklı ifadeler kullanılsa aynı konuşmalar hangi sonuçları doğururdu; deneyin.
- **Yazma:** Herkes kitaptaki, “Hele şok atlatılsın, insanın doğasında var olan o yüce duygu yeniden filizlenir,” cümlesini dilediği biçimde yorumlayan bir öykü yazsın.
- **Sosyal sorumluluk projesi:** Öğrenciler 5 kişilik guruplara ayrılınsın. Her grup, romanda Dursun Usta’nın çöpte bulunduğu ayakkabı ve sandaletleri onarıp ihtiyaç sahiplerine dağıtmasını örnek alarak, kolay uygulanabilecek birer sosyal sorumluluk projesi tasarlasın ve gerçekleştirsin. Velilerin de katılabilecekleri bu projelerin gerçekleştirme süreci videoya alınsın. Projeler tamamlandıktan sonra, topluca izlenerek en sürdürülebilir olanlar belirlensin ve okulun bütün öğrencilerinin bu projelere katılması, hayata geçirmesi özendirilsin.
- **Tartışma:** İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sinin 26. maddesini okuyun. Bu maddeyle herkese tanınan eğitim hakkının toplumdaki yerini ve anlamını, neden herkesin bu haktan yararlanmadığını, devletlerin ne tür önlemler alması gerektiğini, en mağdur kesimlerin nerelerde ve kimler olduğunu tartışın. Eğitim hakkının engellenmesi gerçeğini somut örneklerle irdeleyin.